

Sant Joan de les Coromines de Torre Cabrera

Fins ara teníem el convenciment que la capella de Sant Joan havia estat construïda pels amos del proper mas Jaumeandreu cap a finals del segle XVI, però han sortit noves dades que demostren que la capella era molt anterior, i que tenia el nom que encapçala el present article.

Primerament, tenim que en el testament que va fer el 1285 Guilleuma, muller de Joan de Vallderiola, habitant a Manresa, hi figura un llegat de 6 diners a l'obra de l'església de Sant Joan de Conomines. També Guillem de Falchs, senyor del terme, en el testament que va dictar el setembre de 1300, entre d'altres llegats piadosos per la seva ànima, va fer una deixa de 30 sous a la capella.

En segon lloc, tenim un document que aclareix perfectament la ubicació d'aquesta església. Porta data de març de 1451 i fa referència al llegat de Gabriel Torracabrera, un fill de Pere Torracabrera i Caterina, els amos del mas de Torre Cabrera (ara Jaumeandreu) de Fals. El Gabriel s'havia establert de jove a Santpedor, on es guanyava la vida fent de paraire. Vivia en una casa de propietat, situada ran de les muralles, a sota de la font pública. En morir sense descendents directes, va deixar tot el que tenia al seu germà Joan de Torracabrera. Aquest es va vendre la casa de Santpedor a Antoni de Torrabrúna. En el preu de venda hi anaven incloses algunes obligacions que figuraven en el testament del difunt Gabriel, que va haver d'assumir el comprador.

Així, el 15 de març de 1451, Antoni de Torrabrúna i la seva muller Francina, de Santpedor, van vendre un censal mort de 10 lliures als administradors de la "capella ermitana de Sant Joan Baptista, vulgarment coneguda amb el nom de capella de Sant Joan ces Conomines de Torre Cabrera".

Els administradors i obrers de la capella eren Pere Castany, el rector de Fals, i els Jurats del poble. Aquell any aquests càrrecs els ocupaven Joan ça Vila, del mas Vila (ara Tatger), Berenguer de Lledó, del mas Lledó (ara Serra), Pere del Coll, del mas Coll (un mas desaparegut, que es troba englobat en la Torre), i Vicenç del Grau.

Ermita de Jaumeandreu

Imatge de Sant Joan

Segons el diccionari, "conomines" o "coromines" és un sinònim de quintanes, que són els camps que es troben al costat d'una masia. Així doncs, al lloc on ara hi l'actual construcció, o en un lloc proper, hi havia hagut una primitiva capella d'estil romànic dedicada a sant Joan.

Molts anys després, en el testament que va fer el 1599 Jaume Andreu, l'amo del mas, va deixar escrit que: *...vull y man que un retaula que jo a mos gastos y despeses he fet en la capella del glorios sant joan baptista construïda y edificada dins las terras de ma heretat dins lo dit terme y parroquia de sant vicens de Fals, sia pintat o fet pintar a gastos y costs de mon hereu y quel tinga de fer quitar dins dos anys del die de mon obit en avant comptador, y que los vestiments de dir missa en dita capella, ço es, casulla y amít sien fets de nou per mon hereu los qual vull que sien conservats y guardats per mon hereu en sa casa, juntament amb un calser de argent y un missal que jo he comprat y los tinc en ma casa y no vull sien tenguts en altra part sino en ma casa com fins avuy mos predecessors y jo havem acostumat fer ...* A més, va ordenar que cada diumenge li resessin una missa a la capella en sufragi de la seva ànima, amb presència de tota la família i els treballadors de casa.

En els testaments dels successius amos de Jaumeandreu no hi falten mai llegats piadosos per la capella, ni instruccions relatives al manteniment. Així per exemple, en el testament que va fer la mestressa Maria Anna Jaumeandreu el 1796 va deixar encomanades 100 misses a la capella, mentre que el seu consort Anton Sagristà va demanar que li resessin *...dos centas en la capella de sant joan construhida cerca la casa del mas Jaumeandreu en que habito...*

També trobem algunes informacions relatives a l'ermita en les actes de les visites del Bisbe a la parròquia. En la visita que va fer l'octubre de 1693 va manar que l'ara de l'altar s'encaixés mitjançant unes posts de fusta, que es fessin enguixar les parets interiors i que es repassés la teulada. També va ordenar que es comprés un missal i "una casulla ab stola y manible de catalufas y un cinyell". El 1725, el Visitador va manar que es fes una nova imatge de sant Joan, ja que estava en molt mal estat. Així mateix, va disposar que se substituïssin les lloses que servien per pujar a la teulada a tocar la campana, per teules. El 1735 va

notar que faltava l'Evangelí segons sant Joan i va insistir un altre cop en que retiressin la imatge vella. El 5 de juny de 1742 va ser el propi bisbe Ramon de Marimon qui es va aturar a la capella i va instar als seus cuidadors a que cobrissin l'altar amb un drap tenyit d'un color discret, per tal de protegir-lo de la pols.

En la consuetud, o llibre d'instruccions dels rectors de la parròquia de Sant Vicenç, recollida l'any 1764, hi consta que era costum que la diada de sant Joan Baptista es digués una missa en la capella de Jaumeandreu. Aquell

dia, els amos del mas convidaven a dinar el capellà i l'escolà.

Actualment, del retaule i d'imatges antigues no en queda res, tret d'un bonic mosaic que representa sant Joan, situat a la paret de sobre l'altar.

Després d'alguns anys de decadència, els actuals propietaris de Jaumeandreu van fer obres de restauració a l'interior i a l'exterior de la capella. Van recuperar també l'antiga tradició de fer dir missa un cop a l'any, el dia de Sant Joan.

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.